

Метою АВП, окрім досягнення буквальної «еквівалентності», є створення тотожного або співмірного ефекту у свідомості цільових глядачів, як і у глядачів тексту-першоджерела (звісно, це залежить й від інтерпретації перекладача). Знаючи вподобання аудиторії, їхні очікування та потреби, можна інформувати локалізаційну індустрію, перекладацькі спілки та навчати локалізаторів-початківців.

Список використаних джерел

1. Diaz Cintas, J., & Szarkowska, A. (2020). *Experimental Research in Audiovisual Translation – Cognition, Reception, Production. The Journal of Specialised Translation*, 3–16. <https://doi.org/10.26034/cm.jostrans.2020.542>
2. Flis, G., Sikorski, A., & Szarkowska, A. (2020). *Does the dubbing effect apply to voice-over? A conceptual replication study on visual attention and immersion. Journal of Specialised Translation*, 33(3), 41-69
3. Gutt E.-A. *Implicit Information in Literary Translation. Target. International Journal of Translation Studies*. 1996. Vol. 8, no. 2. P. 239–256. URL: <https://doi.org/10.1075/target.8.2.03gut>
4. Nord C. *Translating as a Purposeful Activity*. Routledge, 2014. URL: <https://doi.org/10.4324/9781315760506>
5. *Reception Studies and Audiovisual Translation / ed.: E. Di Giovanni, Y. Gambier*. Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2018. URL: <https://doi.org/10.1075/btl.141>
6. Wissmath, B., Weibel, D., & Groner, R. (2009). *Dubbing or subtitling? Effects on presence, transportation, flow, and enjoyment. Journal of Media Psychology*, 21(3), 114-125. <https://doi.org/10.1027/1864-1105.21.3.114>

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

Олена Чернявська

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології, перекладу
та професійної мовної підготовки
Університет митної справи та фінансів
м. Дніпро, Україна*

У сучасному світі, де інформація відіграє ключову роль, а політична комунікація стає дедалі складнішою та багатогранною, дослідження мовних особливостей політичного дискурсу набуває

особливої актуальності. Одним із центральних жанрів політичної комунікації, що безпосередньо формує громадську думку та впливає на політичні процеси, є політична промова.

За визначенням Л. Мацько, політична промова – це «заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ із позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуванням, конкретними фактами, з накресленими планами, перспективою політичних змін» [1, с. 4].

І. В. Самойлова та О. В. Подвойська визначають політичну промову як заздалегідь підготовлений виступ на актуальну політичну тему, головними складовими якого є як позитивні, так й негативні оцінки політичних дій чи фактів [2, с. 235].

Політична промова є жанром політичного дискурсу, різновидом ораторського мистецтва, який зазвичай ретельно готується заздалегідь. Вона містить особисті погляди та обґрунтування мовця щодо певних суспільно-політичних подій. Головна мета такої промови — вплинути на слухача у конкретному політичному питанні, спонукати його до певної політичної дії або бездіяльності. Саме тому адекватний переклад англомовних політичних промов є критично важливим, адже він має точно відображати всі інтенції автора. Розглянемо способи перекладу політичних промов на прикладах виступів президентів США Д. Байдена та Д. Трампа.

Історичною є промова президента США Джо Байдена, виголошена 26 березня 2022 року у Варшаві. У цій промові президент США проголошує підтримку України у її спротиві російській агресії, розставляючи чіткі політичні та геополітичні акценти. Тож переклад цієї промови потребує глибокого розуміння контексту. Розглянемо переклад короткого уривку:

In the perennial struggle for democracy and freedom, Ukraine and its people are on the frontlines fighting to save their nation [4].	У багаторічній боротьбі за демократію і свободу Україна та її народ перебувають на передовій , борючись за порятунок своєї нації.
--	---

У перекладі конструкції «the perennial struggle» використано прийом конкретизації з елементами лексичного відповідника. Слово «perennial» означає «вічний», «багатовічний», «постійний». Українське «багаторічний» є більш конкретним, воно акцентує увагу на тривалості у роках, тоді як «perennial» може означати не тільки

тривалість у часі, а й безперервність або незмінність. Це можна розглядати як вибір найбільш підходящого відповідника, який звужує (конкретизує) часовий аспект.

Слово «frontlines» перекладено як «передова» з використанням високоеквівалентного перекладу. У контексті повномасштабної російсько-української війни поняття «frontlines» об'єднує у собі пряме і метафоричне значення: пряме – як позначення лінії збройного зіткнення воюючих армій. У метафоричному значенні використання «frontlines» можна виокремити три смислові компоненти: 1) Україна як центр протистояння: Україна є центральним місцем, де відбувається основна боротьба не лише за її власну незалежність, а й за ширші цінності – демократію та свободу; 2) Україна як передова цивілізаційної боротьби: український народ, протистоячи агресії, стоїть на захисті демократичних принципів, які є важливими для всього вільного світу. Це боротьба не лише зброєю, а й ідеями, цінностями, способом життя; 3) Вирішальний характер моменту: як на фронті вирішується доля війни, так і дії України на цьому «фронті» визначають долю демократії та свободи у світі.

Прикладом іншої політичної позиції є промова президента США Д. Трампа від 19 травня 2025 року, виголошена на засіданні Ради директорів Центру Кеннеді. Ця промова стала скандально відомою через іменування путіна «a nice gentleman named Vladimir Putin» з одночасною констатацією того, що на фронті відбувається «an absolute bloodbath» – «справжня кривава баня». Ця промова привертає увагу очевидним небажанням Трампа уточнити, хто саме влаштував «криваву баню», він уникає промовляти саме поняття «війна росії проти України». Перекладач має бути обізнаним із позначеним контекстом, працюючи над перекладом, зокрема, такого речення:

It wouldn't have happened, Цього б не сталося, ніколи б
would have never happened. And не сталося. І **війни між**
the Ukraine–Russia wouldn't **Україною та Росією** не було б.
have happened [3].

У наведеному уривку спостерігаються диференціація та конкретизація. В оригіналі «the Ukraine–Russia» є досить лаконічним, дещо розмовним способом позначення конфлікту. Воно не містить прямого лексичного маркера, який би вказував на характер відносин між країнами (наприклад, «war», «conflict», «crisis»). Перекладач має

«розгорнути» це стисле позначення, додаючи слово «війни», щоб прямо вказати на сутність відносин. Для перекладу ми скористалися, окрім контексту, попередніми словами Д. Трампа: « This was not our **war**» – «Це не була наша **війна**».

Додавання слова «війни» є також свого роду конкретизацією. Оригінальне «the Ukraine–Russia» може гіпотетично стосуватися будь-яких відносин чи подій між Україною та росією. Введення «війни» чітко визначає, про який саме аспект цих відносин йдеться, звужуючи значення до конкретного військово-політичного протистояння.

Отже, бачимо, що переклад політичних промов вимагає не лише лінгвістичної точності, а й глибокого розуміння політичного, культурного та історичного контексту. Використання таких лексичних трансформацій, як конкретизація, диференціація та експлікація, дозволяє перекладачеві адекватно відтворити інтенції автора, адаптувати мовлення до цільової аудиторії та зберегти прагматичний вплив оригінального виступу.

Список використаних джерел

1. Мацько Л.І. Лінгвістична риторика. Наука і сучасність: зб. наук. праць. Ч. 4. Київ : Логос, 1999. С. 3–16.
2. Самойлова І. В., Подвойська О.В. Лексичні особливості політичних промов. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки. 2016. Кн. 1. С. 235–238.
3. Donald Trump Attends a Kennedy Center Board Meeting - May 19, 2025. URL: <https://rollcall.com/factbase/trump/transcript/donald-trump-speech-kennedy-center-board-meeting-may-19-2025/>
4. Remarks by President Biden on the United Efforts of the Free World to Support the People of Ukraine. URL: <https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-the-united-efforts-of-the-free-world-to-support-the-people-of-ukraine/>